

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
žemės ūkio ministro
2025 m. spalio 27 d.
įsakymu Nr. 3D-529

RAŠTAS DĖL VALSTYBĖS SIEKIAMŲ TIKSLŲ IR KELIAMŲ LŪKESČIŲ UAB „LIETUVOS ŽIRGYNAS“

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Raštu dėl valstybės siekiamų tikslų ir keliamų lūkesčių (toliau – Raštas) pateikiami Žemės ūkio ministerijos (toliau – Ministerija) lūkesčiai dėl UAB „Lietuvos žirgynas“ (toliau – Bendrovė) veiklos kryptių, Bendrovei keliamų tikslų ir veiklos principų.

Lūkesčiai formuojami 4 metų laikotarpiui, tačiau pagal poreikį Raštas gali būti atnaujinamas. Raštas turėtų tapti pagrindu rengiant ir peržiūrint Bendrovės strateginį veiklos planą. Šis Raštas nėra teisinis įpareigojimas ir yra skirtas nustatyti Bendrovės finansinius ir nefinansinius ilgalaikius (strateginius) ir trumpalaikius (taktinius) tikslus, įvardyti Bendrovės pagrindines ir kitas veiklas, veiklos prioritetus, esminius veiklos rodiklius, atsakomybės poreikius bei užtikrinti efektyvų bendradarbiavimą tarp Bendrovės ir Ministerijos.

Raštu Ministerija nesiekia apriboti ar išplėsti Bendrovės ar jos valdymo organų teisių ar pareigų. Raštu siekiama padėti Bendrovei ir jos valdymo organams, pateikiant Ministerijos lūkesčius, rekomendacijas ir gaires, skatinti Ministerijos, Bendrovės ir jos valdymo organų tarpusavio bendradarbiavimą.

Bendrovė ir jos valdymo organai visų pirma privalo vadovautis galiojančiais teisės aktais, Bendrovės įstatais ir kitais Bendrovės akcininko priimtais sprendimais, gerąją Bendrovės valdymo praktiką ir prisiimti atsakomybę už priimtus sprendimus. Įgyvendindami Rašte nurodytus Ministerijos lūkesčius Bendrovės valdymo organai privalo vadovautis protingumo, skaidrumo, efektyvumo ir racionalaus turto valdymo principais.

II SKYRIUS BENDROVĖS VEIKLOS KRYPTIS IR TIKSLAI

Bendrovės pagrindinė veikla – nacionalinių genetinių išteklių (genofondo) saugojimas.

Bendrovės vykdoma kita veikla – arklių priežiūros paslauga, veislinių žirgų pardavimas, eržilų spermos kriokonservavimo ir dirbtinio kumelių apvaisinimo atlikimas, žirgų ruošimas sportui bei žirginio sporto varžybų organizavimas, laisvalaikio praleidimo paslaugos.

Bendrovei keliami veiklos tikslai:

1. Siekti strateginių šalies interesų užtikrinimo – saugoti ūkinių gyvūnų (žemaitukų, stambiųjų žemaitukų, senojo genotipo trakėnų ir Lietuvos sunkiųjų arklių veislių) nacionalinius genetinius išteklius.

2. Vykdyti kitą, Rašte numatytus lūkesčius atitinkančią, pelningą komercinę veiklą.

Ministerija, kaip Bendrovės akcijų valdytoja, tikisi, kad Bendrovė veiklą vystys Rašte nustatytomis kryptimis ir keliamais lūkesčiais.

III SKYRIUS NEFINANSINIAI LŪKESČIAI

Valstybei svarbių funkcijų užtikrinimas.

Bendrovė turėtų užtikrinti kokybišką valstybei svarbios funkcijos atlikimą – saugoti ūkinių gyvūnų nacionalinius genetinius išteklius. Atsižvelgiant į 1992 m. birželio 5 d. Rio de Žaneire pasirašytoje Biologinės įvairovės konvencijoje, kurią 1995 m. ratifikavo Lietuvos Respublikos Seimas, nustatytus Lietuvos įsipareigojimus būtina išlaikyti nykstančių arklių veislių – žemaitukų, stambiųjų žemaitukų, senojo genotipo trakėnų ir Lietuvos sunkiųjų arklių veislių genofondą (*in situ* ir *ex situ*) Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. 3D-58 „Dėl Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos patvirtinimo“ (toliau – Programa), numatytomis apimtimis, palaikant optimalų genealoginių linijų, šeimų ir gyvūnų jėgų skaičių.

Bendrovė taip pat turi tęsti įsipareigojimus pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinę priemonę „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“ bei siekti dalyvauti veiklose, susijusiose su nykstančių senųjų veislių gyvulių išsaugojimu.

Efektyvumas ir infrastruktūros atnaujinimas.

Bendrovė turi didinti veiklos efektyvumą – optimaliai paskirstyti turimus išteklius, identifikuoti rizikos veiksnius ir juos valdyti, efektyviai priimti sprendimus, gerinti teikiamų paslaugų kokybę, užtikrinti kokybišką procesų, projektų valdymą, – ir mažinti veiklos sąnaudas. Bendrovė turėtų siekti optimalios paslaugų kainodaros bei imtis visų priemonių dėl komercinių paslaugų apimties didinimo, kad Bendrovės vykdoma komercinė veikla būtų pelninga ir 2021–2023 m. susidaręs Bendrovės nuostolis būtų panaikintas.

Siekdama užtikrinti tinkamą lietuviškų arklių veislių genofondo saugojimą, gerinimą ir teikiamų paslaugų kokybę, geras arklių laikymo ir paruošimo sąlygas bei efektyvią Bendrovės veiklą, Bendrovė turėtų įvertinti:

1) Bendrovėje laikomų arklių skaičių, kuris būtinas išlaikyti pagal Programą ir reikalingas įsipareigojimams užtikrinti, numatant pakaitinį prieaugį, ir kuris reikalingas komercinei veiklai tęsti ir plėtoti (arklių ruošimas sportui, jojimo ir edukacinės bei kitos susijusios paslaugos ir renginiai, arklių pardavimas) bei sumažinti arklių, kurie nesukuria pridėtinės vertės bendrovei, skaičių;

2) Bendrovės nuosavybės teise valdomo ilgalaikio turto būklę ir būtino išlaikyti ūkinių gyvūnų (arklių) kiekį atskiruose teritoriniuose padaliniuose bei su žirgininkyste susijusių paslaugų puoselėjimą ir populiarinimą, ir priimti sprendimus dėl Bendrovės nekilnojamojo turto optimizavimo ir atnaujinimo, parduodant nebenaudojamą, nebereikalingą ir pasenusį turtą, o uždirbtas lėšas investuojant į esamos infrastruktūros atnaujinimą, ir vykdomos veiklos efektyvinimo, atliepian suinteresuotų šalių lūkesčius.

Atsižvelgiant į Bendrovės finansinę būklę ir rinkos kainas, Bendrovei būtina peržiūrėti ir

patikslinti Bendrovės ilgalaikio turto (pastatų ir žemės) nuomos sutartis bei atsisakyti neracionalių sandorių.

Taip pat siūloma įvertinti Bendrovės turimą laboratoriją bei teikiamų ir galimų teikti laboratorijos paslaugų poreikį ir priimti sprendimus dėl laboratorijos veiklos tęstinumo, pasiliekanč tik genetinės medžiagos produktų saugojimo veiklą, būtiną pagal Programą.

Ministerija tikisi, jog Bendrovė, siekdama modernizuoti turimą infrastruktūrą ir optimizuoti veiklą, įvertins savo galimybes dalyvauti Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamuose investiciniuose projektuose. Pasirinkimas vykdyti investicijas turi būti pagrįstas ir atliekamas įvertinus susijusias rizikas.

Skaidrumas ir rizikų valdymas.

Bendrovė turi užtikrinti, kad viešai būtų skelbiama visa teisės aktų nustatyta informacija ir tinkamai taikomas 34-as verslo apskaitos standartas „Segmentų atskleidimas finansinėje atskaitomybėje“ (finansinė informacija paskirstyta pagal Bendrovės atliekamas funkcijas). Bendrovės veikla turi būti vykdoma skaidriai ir sąžiningai, o viešieji pirkimai turi būti vykdomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų norminių teisės aktų nuostatomis. Bendrovėje turi būti įdiegtos korupcijos prevencijos priemonės ir procesai bei skiriami pakankami ištekliai rizikų valdymo procesams kontroliuoti.

Bendrovė turi užtikrinti aukščiausius kibernetinio saugumo standartus, įskaitant duomenų apsaugą ir atsparumą kibernetinėms grėsmėms.

Bendrovė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo nuostatomis ir kitais duomenų pateikimą pakartotinai naudoti reglamentuojančiais teisės aktais, turi užtikrinti, kad atvertini duomenys būtų inventorizuoti, atverti ir pateikti Lietuvos atvirų duomenų portalui.

Socialinė atsakomybė ir darnumas.

Bendrovė privalo vykdyti savo veiklą pagal aukščiausius etikos ir socialinės atsakomybės standartus bei didinti darbuotojų įsitraukimo rodiklį, siekdama darbuotojų motyvacijos augimo ir užtikrindama reikalingų kompetencijų augimą. Bendrovė turėtų užtikrinti darbuotojams sąžiningą ir rinkos sąlygas atitinkantį darbo užmokestį ir aplinką, atlikdama kasmetinį darbuotojų įsitraukimo vertinimą ar naudodama kitus rodiklius darbuotojų pasitenkinimui įvertinti. Bendrovės valdyba ir vadovybė turėtų palaikyti nuolatinį ir konstruktyvų dialogą su darbuotojų atstovais.

Bendrovės veikla turi būti paremta principais, pagal kuriuos būtų siekiama ekonominių, socialinių ir aplinkosaugos tikslų, atsižvelgiant į visų suinteresuotųjų šalių (vartotojų, darbuotojų, visuomenės, valstybės institucijų ir kt.) interesus pagal darnaus vystymosi principus. Bendrovė savo veikloje turi taikyti darnumo praktikas ir jas atskleisti metiniame pranešime, įtraukti į Bendrovės strateginį veiklos planą bei skelbti interneto svetainėje, kiek to reikalauja teisės aktai.

Bendrovė savo veikla turėtų saugoti ir gerinti išskirtinę reputaciją, taip pat efektyviai naudoti išorinę ir vidinę komunikaciją.

Bendrovė savanoriškai siekia energijos vartojimo efektyvumo didinimo ir aplinkosaugos tikslų, atsižvelgdama į visų suinteresuotųjų šalių (vartotojų, darbuotojų, bendruomenės, verslo atstovų, valdžios, visuomenės ir kt.) interesus. Bendrovė savo veikloje siekia nuolatos ir nuosekliai įgyvendinti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, diegdama naujesnes ir mažiau

energijos vartojančias technologijas, taip pat siekia plėsti žaliąją gamybą, prisidedama prie Lietuvos ir regioninių įsipareigojimų didinti elektros energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių apimtis.

Bendrovė taip pat turi prisidėti prie transporto sukeltos aplinkos taršos mažinimo ir, įsigydama (nuomodama) tarnybinius automobilius, įrenginius ir kitą Bendrovės veikloje naudojamą techniką, prioritetą teikti netaršioms (pvz., naudojančioms alternatyviuosius degalus).

Ministerija tikisi, kad valstybėje kilus ekstremalioms situacijoms ar kitoms nenumatytoms aplinkybėms, darančioms reikšmingą poveikį visuomenės gerovei ir saugumui, Bendrovė bus socialiai atsakinga ir ieškos galimybių prisidėti prie valstybės veiksmų kovojant su šių situacijų ir aplinkybių padariniais.

Gyvūnų gerovės užtikrinimas.

Bendrovė turi imtis visų priemonių ūkinių gyvūnų gerovei ir sveikatingumui užtikrinti. Bendrovė turi užtikrinti, kad ūkinių gyvūnų auginimo, laikymo sąlygos ir jų registravimas bei ženklavimas atitiktų Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimus.

Bendrovė privalo turėti parengtą veiklos tęstinumo ir pasirengimo planą, užtikrinantį sklandų darbą kilus gyvūnų ligų protrūkiams, taršos incidentams, kitoms ekstremalioms situacijoms ar krizėms, galinčioms paveikti ūkinių gyvūnų nacionalinių genetinių išteklių išsaugojimą ir pačios Bendrovės darbą.

Geroji valdysena.

Bendrovė, atsižvelgdama į VšĮ „Valdymo koordinavimo centras“ (toliau – VKC) teikiamas rekomendacijas valdysenai gerinti, turi užtikrinti efektyvią ir geriausią valdymo praktiką atitinkantį valdymą ir siekti, kad valstybės valdomų įmonių gerojo valdymo indekso vertinimo metinėse ataskaitose Bendrovė būtų vertinama ne žemesniu kaip A įvertinimu. Taip pat Bendrovė privalo vadovautis Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) rekomendacijomis ir gerosiomis praktikomis.

Bendrovė turi siekti, kad specializuoti nefinansiniai veiklos rodikliai, kurie kasmet derinami su VKC, būtų pasiekti.

IV SKYRIUS FINANSINIAI LŪKESČIAI

Bendrovės ilgalaikis pelningumas turi atitikti Vyriausybės nustatytąjį.

Bendrovė turi užtikrinti, kad kapitalo struktūros rodiklis atitiktų Vyriausybės nustatytąjį.

Dividendai turi būti mokami ne mažesni nei pagal Vyriausybės nustatytą dividendų skyrimo formulę, kurioje jų dydis yra susietas su nuosavo kapitalo grąžos rodikliu (ROE).

Bendrovė turi siekti, kad specializuoti finansiniai veiklos rodikliai, kurie kasmet derinami su VKC, būtų pasiekti.

Bendrovė turi efektyviai valdyti turimą turtą.

V SKYRIUS ATSKAITOMYBĖ

Bendrovės vadovas turi užtikrinti, kad duomenys būtų rengiami ir teikiami Ministerijai vadovaujantis Valstybės valdomų įmonių duomenų teikimo taisyklėmis ir Valstybės valdomų įmonių duomenų teikimo grafiku, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. 3D-632 „Dėl Valstybės valdomų įmonių duomenų teikimo“.

Bendrovės valdyba turėtų veikti nepriklausomai, tačiau Bendrovė ir (ar) valdyba turi iš anksto informuoti Ministeriją apie esminius Bendrovės sprendimus ir vykdyti Bendrovės įstatų ir Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymu priskirtas funkcijas.

Esminiais sprendimais laikomi valdybos priimami sprendimai apie:

- potencialius valdybos narių interesų konfliktus;
- potencialius teisminius ginčus;
- planuojamus vadovo pasikeitimus;
- galimus Bendrovės darbuotojų ar susijusių šalių sukčiavimus;
- esminius Bendrovės veiklos pokyčius;
- Bendrovės struktūros pokyčius, didesnio masto darbuotojų kaitą;
- didelius įsigijimus ar pardavimus;
- inicijuojamus naujus didesnės apimties investicinius projektus;
- galimą žalą visuomenei, gamtai, ekonomikai ar valstybės saugumui;
- spaudos pranešimus, kurie gali reikalauti Ministerijos atstovų komentarų;
- bet kokio masto korupciją ar politinę intervenciją;
- potencialias grėsmes nacionaliniam saugumui;
- planuojamą paramos teikimą;
- kitas esmines rizikas, keliančias grėsmę Bendrovės veiklos tęstinumui, nacionaliniam saugumui, reputacijai.

Bendrovės valdyba turėtų vadovautis protingumo principu ir informuoti apie kitus potencialiai su Bendrovės akcininko interesais susijusius svarbius sprendimus.

Bendrovės valdyba turi atlikti savo veiklos vertinimą ir poreikių analizę – nustatyti, kokios kompetencijos narių reikia siekiant valstybės valdomos įmonės tikslų, ir parengti praėjusių kalendorinių metų veiklos ataskaitą.
